

ЕТНОЛОГІЯ

УДК 391:800.879

DOI: <https://doi.org/10.31652/2411-2143-2024-48-90-103>

Traditions and transformations of folk clothing of Ukrainians from the village of Kolodribka, Zalishchytsk urban community, Chortkiv district, Ternopil region, during the 60s years of the 20th century – 20s years of the 21th century.

Lillia A. Soniachna

Institute of Art History, Folkloristics and Ethnology
named after Maksym Rylsky National Academy of Sciences of Ukraine
Dr. (History), Senior researcher (Ukraine)
e-mail: liliasoniachna@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-7580-7526>

Abstract.

The purpose of the article is to research and analyze the traditions and transformations of the constituent elements of the folk formations of the western Podillia, using the example of Ukrainians from the village of Kolodribka, Zalishchytska urban community, Chortkiv district, Ternopil region, on the basis of studied historiography, museum sources of information, and expedition materials collected by the author in July 2022. The main trends in changes in the cut, materials and decoration of the components of the body, belt, shoulder and upper both women's and men's clothing, shoes, hats, jewelry, belts and accessories, embroidery techniques, predominant ornamental motifs and colors, primarily embroidered shirts in the 60s of the 20th century – 20s of the 21th century. **The methodology of the study** of narrow local features and the modern state of national dress in the structure of the material and spiritual culture of Ukrainians of Western Podillia covers a systematic approach, the principles of historicism and objectivity, as well as general scientific (historical, analysis and synthesis, comparative and terminological), historical (historiographical analysis, problematic - chronological, ethnospatial definition), ethnological (direct observation, photo and video recording of phenomena, typological analysis, individual survey and field research) and interdisciplinary (descriptive, methods of museum source studies and visual anthropology) methods. **Scientific novelty.** In the course of the historical and cultural development of the Podillia region, local features of all components of folk costumes have developed. In addition, each administrative district of one or another local area of Podillia, and often even a separate village, were distinguished by the originality of the methods of cutting, making and decorating clothes and forming an ensemble complex in general. Therefore, if the general regional features of the traditional clothing of the local population have been more or less studied by scientists, then the local and the local and zonal characteristics of the Podillia costume and their transformations remain insufficiently studied to this day. This fact emphasizes the relevance and necessity of implementing the defined problem of the article. **Conclusions.** An assessment of the value orientations of the local population in the preservation, modification and continuation of the traditions of wearing individual clothing components and the use of Ukrainian ornamentation in view of its symbolism in the decoration of clothing for the purpose of self-identification as a representative of the Ukrainian nation in general and a separate ethnic group in particular, specifically through clothing, is provided. The process of increasing the popularization of ethnic products in the wardrobe of Ukrainians is highlighted and the integration of folk ornamental motifs into modern style as a result of awareness of the depth of Ukrainian culture and getting rid of the label of inferiority.

Keywords: traditions, transformations, folk clothes, Ukrainians, Western Podillia, Kolodribka, embroidery techniques, ornamental motifs, coloring.

Традиції та трансформації народного одягу українців з с.°Колодрібка Заліщицької міської громади Чортківського району Тернопільської області впродовж 60-х рр. 20 ст. – 20-х рр. 21 ст.

Лілія Сонячна

Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології
імені Максима Рильського НАН України
доктор історичних наук, старший науковий співробітник (Україна),
e-mail: liliasoniachna@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-7580-7526>

Анотація.

Метою статті є дослідження й аналіз традицій і трансформацій складових елементів народних строїв західних подолан на прикладі українців з с.°Колодрібка Заліщицької міської громади Чортківського району Тернопільської області на базі вивченої історіографії, музейних джерел інформації та експедиційних матеріалів, зібраних авторкою в липні 2022 року. Прослідковано головні тенденції у змінах в крої, матеріалах та оздобленні компонентів натільного, поясного, плечового й верхнього як жіночого, так і чоловічого одягу, взутті, головних уборах, прикрасах, поясах і доповненні до одягу, техніках вишивки, переважаючих орнаментальних мотивах і колористиці передусім вишитих сорочок у часових проміжках 60-ті рр. 20 ст. – 20-ті рр. 21 ст. **Методологія дослідження** вузьколокальних особливостей та сучасного стану національного вбрання в структурі матеріальної й духовної культури українців Західного Поділля охоплює системний підхід, принципи історизму й об'єктивності, а також загальнонаукові (історичний, аналізу й синтезу, порівняльний і термінологічний), історичні (історіографічного аналізу, проблемно-хронологічний, етнопросторового визначення), етнологічні (безпосереднього спостереження, фото- і відеофіксації явищ, типологічного аналізу, індивідуального опитування та польових досліджень) і міждисциплінарні (описовий, методи музейного джерелознавства й візуальної антропології) методи. **Наукова новизна.** Упродовж історичного й культурного розвитку подільського регіону склались свої локальні особливості усіх компонентів народної ноші. Окрім того, кожний адміністративний район тієї чи іншої локальної зони Поділля, а навіть нерідко окреме село, відзначалися своєрідністю способів крою, виготовлення й прикрашання одягу та формування ансамблевого комплексу загалом. Тому, якщо загальні регіональні ознаки традиційного вбрання місцевого населення більш-менш досліджені вченими, то локальні й локально-зональні характеристики подільського костюма та їх трансформації до сьогодні досі залишаються недостатньо вивченими. Цей факт підкреслює актуальність і необхідність реалізації визначеної проблеми статті. **Висновки.** Подана оцінка ціннісних орієнтирів місцевого населення у збереженні, модифікації та продовженні традицій носіння окремих одягових складників та використання української орнаментики з огляду на її символізм у декорванні вбрання з метою самоідентифікації себе як представника української нації загалом та окремої етногрупи зокрема, саме через одяг. Висвітлено процеси зростання популяризації етновиробів у гардеробі українців та інтеграції народних орнаментальних мотивів у сучасний стиль як наслідок усвідомлень глибини української культури та позбуття ярлика меншовартості.

Ключові слова: традиції, трансформації, народний одяг, українці, Західне Поділля, Колодрібка, техніки вишивки, орнаментальні мотиви, колористика.

Постановка проблеми. Традиційний одяг належить до найбільш самотутніх елементів культурної спадщини народу, що вивчається етнологами як семіотична система. У сучасному суспільстві використання народного костюма, окремих його елементів під час свят, фестивалів, у повсякденному житті набуває нового соціального значення, виступаючи як ідентифікаційний маркер, сприяє розвитку етномоди, етнографічного туризму тощо. Якщо в результаті постійних сучасних модних віянь загальний конструктивний та декоративно-художній вигляд народного костюма українців усіх субрегіонів Поділля 60–80-х рр. ХХ ст. характеризувався новим етапом у процесі свого еволюційного розвитку, то у роки незалежності спостерігаємо поетапні тенденції до повернення відновлення традицій та популярність етностилу в новому вигляді. Разом з тим, у той час коли в святковому одязі українців Східного й Центрального Поділля регіонально-локальні та вузьколокальні риси проглядалися лише в окремих моментах, то населення Буковинського Поділля й наддністрянських районів Західного Поділля вперто дотримувалося традиційних форм святкових строїв і тільки змінювало їх художнє оформлення. Так у вишивці прослідковуються наступні тенденції. А саме в 60–90-х рр. ХХ ст. та на початку ХХІ ст. із заміни давніх технік на більш пізніші й простіші у виконанні – хрестик і гладь, монохромних кольорів до поліхромних, архаїчних знаково-символічних орнаментальних мотивів до рослинних взорів. І

.....
навпаки, починаючи з подій Євромайдану і особливо під час повномасштабної війни Росії проти України, західноподільські майстрині поступово починають відновлювати давні складні техніки вишивки та геометричні сакральні орнаменти, поєднуючи різні варіації у колористиці з огляду на переусвідомлення способів самоідентифікації себе через етноодяг та символізм української орнаментики. Саме детальнішому висвітленню озвучених процесів присвячується проблематика даного дослідження з огляду на їх актуальність та нове переусвідомлення.

Аналіз джерел та останніх досліджень. Інформація про загальнонаціональні й деякі регіональні тенденції у змінах конструктивно-декоративних ознак традиційного одягу українців та тенденцій їх трансформацій подана в працях і статтях таких учених, етнографів, істориків, мистецтвознавців другої половини XIX ст. – початку XXI ст., як: К. Матейко (1977, 1996), Г. Горинь (1986), Я. Кожолянка (1994), М. Костишиної (1996), Т. Ніколаєвої (1994, 2005), Г. Кожолянка (1999), М. Білан і Г.°Стельмашук (2000), Л. Булгакової-Ситник (2005), З. Васіної (2006), О. Косміної (2008), О. Воробей (2017), Л. Іваневич (2021), В. Балущка, М. Олійник (2021) та ін. Проте, залишається не в повній мірі вивченим питання локальних (субрегіональних) і локально-зональних (вузьколокальних) особливостей змін у крої й оздобленні народного одягу українських селян наддністрянських районів Західного Поділля 60-х рр. XX – 20-х рр. XXI ст. на прикладі с. Колодрібка.

Дослідження проведене на підставі детального аналізу як наявної історіографії, так і широкої джерельної бази. Остання охоплює власноруч опрацьовані матеріали фондів колекцій подільського традиційного строю Національного музею народної архітектури та побуту України, Національного музею українського народного декоративного мистецтва України, Українського центру народної культури “Музей Івана Гончара” (м. Київ), Національного музею ім. А. Шептицького (м. Львів), Тернопільського, Хмельницького та Чернівецького обласних краєзнавчих музеїв, Чернівецького обласного художнього музею, Чернівецького музею народної архітектури та побуту, Борщівського обласного краєзнавчого музею (Тернопільщина) та матеріали етнографічної експедиції, проведеної в липні 2022 року в с. Колодрібка Заліщицької міської громади Чортківського району Тернопільської області.

Мета статті. Опираючись на оцінку історіографії й джерельної бази роботи, розкриємо локальні та локально-зональні зміни у конструктивно-декоративних способах виготовлення, оздоблення, носіння й трансформацій традиційного вбрання українців с. Колодрібка Заліщицької міської громади Чортківського району Тернопільської області впродовж 60-х рр. XX ст. – 20-х рр. XXI ст.

Виклад основного матеріалу. Видозміни та модифікації, які відбулися в народному вбранні українців усіх локальних зон історико-етнографічного регіону Поділля у перше повоєнне десятиліття, почали чітко відбиватися в їх повсякденному одязі вже на початку 60-х рр. XX ст. Внаслідок налагодження й розвитку внутрішніх контактів між селами в районі й області, а також зростаючих взаємовпливів між селом і містом, у костюмі селян все менше проявлялися характерні йому раніше локально-зональні відмінності. Це насамперед стосувалося подільського жіночого одягового комплексу.

З огляду на те, що найбільш відчутні трансформації торкнулися чоловічих традиційних строїв подолян ще в 40–50-х рр. XX ст., у результаті чого чоловіки майже повністю перейшли на сорочки й штани з кравчих тканин та міського типу фабричні жакети, піджаки, куртки, плащі, фуфайки вже з 60-х рр. Поряд з тим селяни залишали в костюмі необхідні традиційні складові компоненти – святкову або весільну вишиту сорочку, безрукавку, короткополий піджак, неширокі сукняні штани, кашкети і картузи, кожухи й подекуди кептарі (на Буковинському Поділлі та в наддністрянських р-нах Західного Поділля) (Костишина, 1996, с. 118; ЧОКМ, група «ЧКМ – III (історико-речова група)», III – 2027, 2036, 4141–4156, 4161–4164, 4270, 4277, 4585–4587, 5166–5174, 7333–8837, 10855, група «тканини», Т – 77–79, 136–262, 509, 573, 657, 881, 886). А при формуванні нового ансамблю, який своїм силуетом, формою і призначенням відповідав тодішнім сучасним потребам, чоловіки одночасно намагалися, хоча б частково, зберегти традиційні лінії крою та формоутворень, способи декорування та поєднання елементів у комплекси, не допускаючи таким чином загальної одноманітності в одязі. Зокрема, нещодавні у вжитку ватянки (короткі фуфайки на ваті) взяли свій початок від прямоспинної свити, а різноманітні сучасні жилети еволюціонували від народних безрукавок. У кожухах, до того ж як чоловічих, так і жіночих, вже не робили клінів (фалд). А нововведені тулуби також шили без складок з нешироким відкладним коміром (Миронов, 1972, с. 20-21). Хоча, поряд з новим одягом, у с. Колодрібка Заліщицької міської громади Чортківського району Тернопільської області траплялися ще традиційні складові компоненти вбрання, які зодягали в основному літні чоловіки (Записала Сонячна Л. у с. Колодрібка Заліщицької міської громади Чортківського району Тернопільської області від Нагуляк М., 2022; БОКМ, група «побут, етнографія», ПЕ – 99–1166; ТОКМ, група «тканини», Т – 1–9532; УЦНК “Музей Івана Гончара”, книга надходжень, КН – 975, 985, 1111, 8275, 8816, 9812, 12458, 13021, 13902, 13904, 13906, 15461, 15462, 15916, 16410,

16414, 17304, 17305, 17528, 18283, 18503, 18560, 18576, 21990, 22329, 23043, 23061, 23063, 23064, 23109).

Загалом зазначені вище новації 60–80-х рр. ХХ ст. передусім відбулися в жіночому повсякденному ансамблі українців Поділля. До прикладу, незшиті форми поясного одягу (горботки, гуньки, запаски, катринці, обгортки, опинки, фоти) повністю були замінені на спідниці у зборки та у складки з фабричних тканин. Поділ сорочки з-під спідниць майже не проглядався, натомість найчастіше спостерігалось поєднання спідниць із різнофактурними фартухами. У багатьох селах, наближених до міст та містечок, спідниці вбирали переважно старші жінки, молоді дівчата та жінки середнього віку переходили на вузькі прямі спідниці, довжиною до колін або трішки вище чи нижче колін.

Ввійшли до буденного вжитку подільських жінок у селі й нові типи виробів. Зокрема, у цей час значного поширення набули такі різновиди одягу, як блузи, кофти та плаття. Для пошиття блуз і платтів використовували елементи традиційного крою та легкі гладкофарбовані або набивні тканини (ситець, сатин, штапель, вовну). Кофти (кохти, «сведри») найчастіше в'язали з «сурової» овечої вовни узорним переплетенням. Сюжети в'язання зазвичай перегукувалися з самобутніми подільськими орнаментальними мотивами. Так, буковинські та західноподільські подолянки полюбили у кофтах рослинні зори в яскраво-зелених, малинових і сурово-білих кольорах та з плоским, розрідженим рельєфом (Костишина, 1996, с. 118; ЧОХМ, група «тканини», Т – 11, 31, 55, 56, 63, 77, 78, 101, 129, 148, 403, 1103, 1192, 1207, 1208, 1216, 1232, 1244, 1407, група «шкіра», Ш – 48). Для порівняння на Центральному Поділлі дівчата зодягалися в блузку, кофточку, жакети, вузькі спідниці, плаття, босоніжки і туфлі (Записала Іваневич Л. у с. Скіпче Городоцького р-ну Хмельницької обл. від Трємбїцької Т., 2005; приватна колекція Сонячної Л. А., книга вступу (фототека), КВ – 136–143; ХОКМ, група «тканини», Т – 17, 59, 61, 247, 570, 754, 2794, 2786, 3304).

Подільські жінки змінювали одяг внаслідок міських модних віянь, але з врахуванням їх доцільності й гармонійності, не забуваючи близькі до душі традиції, з метою досягнення розмаїття та своєрідності форм і ліній власного вбрання. Прикладом може слугувати декорування плечового одягу – хутряних прямоспинних безрукавок і кошушків з короткими рукавами, яке зберігало традиційні установки у тих районах, де вони побутували (Костишина, 1996, с. 118; записала Сонячна Л. у с. Колодрібка Заліщицької міської громади Чортківського району Тернопільської області від Мазур М., 2022; ЧМНАП, група «одяг і взуття», ОДВ – 35–134, 259–261, 275, 327–333, 683–685, 962–973, 1051–1095, 1182, 1275, 1364–1370, 1493–1578, 1628–1650, 1695, 1974). Набуваючи нових варіацій силуету, деталей крою та кольорового спектру, народний костюм українок передусім Західного Поділля ще тривалий час не втрачав основних ознак, які відрізняли його від інших видів костюмів. Це, крім сорочок, спідниць, фартухів і хусток, різноманітні традиційно декоровані безрукавки приталеного крою – як подальший розвиток горсиків, катанок, керсеток тощо. Модифікованим поєднанням народного з новим була широко розповсюджена тоді жіноча плюшка – тепла, на підкладці, коротка плюшева кофта з круглим коміром, що походила від сачка (Міронов, 1972, с. 20-21; НМШ, група «народне мистецтво, тканини», НМТ – 113, 658, 854, 1251, 1234/2, 1778, 1800, 2372, 2384, 2794, 2800, 2802, 2807, 2808, 2811, 3012, 3172, 3181). А в с. Скіпче Городоцького р-ну на Хмельниччині (Центральне Поділля) плюшку йменували ще «дохою» (Записала Іваневич Л. у с. Скіпче Городоцького р-ну Хмельницької обл. від Трємбїцької Т., 2005). Сачок у свою чергу був трішки довшим від фуфайки та повсякчас двобортним. Як і чоловіки, жінки також носили взимку ватянки, кожуи й тулубці без фалд та все частіше, особливо молодше покоління, та зимові жіночі сукняні пальта, в яких часто могли проглядатися елементи традиційного крою, формоутворення й декоративних деталей (Записала Сонячна Л. у с. Колодрібка Заліщицької міської громади Чортківського району Тернопільської області від Мазур М., 2022; НМНАП, група «одяг», О – 789, 894, 1392, 1409, 1549, 1551, 1680, 1712–1720, 1871, 1872, 2450–2457, 2655–2682, 2765–2792, 2886–2896, 3204, 3619–3634, 3640–3642, 4544, 5143, 7781–7788, група «тканини», Т – 3251, група «науково-допоміжний фонд», НД – 9/34, 11/82, 490, 687, 1564, 2068, 3234, 4863.).

Отже, буденні чоловічі та жіночі народні комплекси вбрання українців Поділля, у т. ч. Західного, видозмінюючи давні складові компоненти та поповнюючись новими, розширювали свої варіанти, які все більше набирали схожості з міськими ансамблями. Натомість святковий костюм сільських подолян у 60–80-х рр. ХХ ст. частково продовжував зберігати етнічну приналежність, розвиваючись у художньому-стильовому напрямку. Проте названа тенденція найбільше була характерною для Заставнівського району Буковинського Поділля, наддністрянських районів Західного Поділля та тих сіл і районів Східного й Центрального Поділля, де тривалий час зберігалися традиції подільської вишивки та інші народні промисли, пов'язані з виготовленням окремих одягових елементів. В інших місцевостях Поділля

.....
продовжувачами використання у ролі святкової одєжі традиційного комплексу вбрання залишалися зазвичай старше покоління.

Щодо еволюційного розвитку святкової народної ноші, то наприкінці 70-х рр. ХХ ст. у ньому окреслилась нова тенденція. В першу чергу наголос робився на ефект святкової самобутності й оригінальної ряснуватої складності, який сприяв позитивному виділенню святкового строю на фоні трансформованого повсякденного ансамблю. Крім того, у святкових костюмах в плані оздоблення зачаровували погляд вагомість та значна масштабність як тканих, так і вишитих орнаментальних композицій, а також яскравість і гармонійність колористичних інтерпретацій. Варто зазначити, що на відміну від святкового традиційного строю кінця ХІХ – першої половини ХХ ст., у якому зазвичай основу складала вишита сорочка, а інші складові елементи комплексу немовби доповнювали її, то у 70–80-х рр. ХХ ст. принцип підпорядкованості в художній структурі святкового костюма був знівельований. Кожен компонент ансамблю, чи то сорочка, гóрботка (або обгортка), безрукавка (або кептар), пояс став рівнозначним і тяжів до самостійності в художньому сприйнятті. Одночасно орнамент кожного виробу, створюючи рухомий візерунковий зв'язок, формував єдиний неповторний образ, складений окремими, не однаковими за своєю сутністю, частинами. До того ж схожий художньо-стильовий напрям у 60–80-х рр. ХХ ст. був притаманний усім видам декоративно-прикладного мистецтва України. Причиною цього стала зростаюча нагальна людська потреба до повноцінного розкриття та утвердження естетичних якостей речей як одних із рівнозначних параметрів у їх характеристиці (ТОКМ, група «тканини», Т – 1–9532; НМУНДМ, група «вишивка», В – 2734, 2743, 2762, 2771, 2782, 2789, 2800, 2805, 2807, 2808, 2815, 2837, 2839, 2852, 2853, 2858, 2821, 2852, 2853, 2861, 2873, 2874, 2878, 2895, 2800, 2815, 2816, 2895, 2902, 2913, 2917, 2948, 3066, 3208, 4003).

Проте озвучена спільна для всіх різноспрямованих галузей декоративного мистецтва досліджуваного періоду тенденція в художніх формах народного комплексу вбрання українців Поділля була розкрита з певними локальними особливостями. Опираючись на те, що подільський традиційний костюм у цей час переважно функціонував як святковий (і лише подекуди обрядовий), то якраз у його оздобленні найбільше відтворилося тодішнє світосприйняття його майстрів, що продовжувало запалювати, попри всі життєві труднощі, позитивом та життєстверджуючими цінностями в кожному субрегіоні Поділля.

Поруч з вищеокресленими загальною структурою та схожими орнаментально-сюжетними й колористичними характеристиками жіночих святкових строїв подолян 60–80-х рр. ХХ ст. проявлялися й їх окремі локально-зональні риси як відбиток нового часу.

Збереження традицій у народному вбранні на Західному Поділлі в 60–80-х рр. ХХ ст. спостерігалось переважно у селах наддністрянських районів. Основу костюму там продовжували складати неповторні барвисті квіткові хлоп'янки, вишиті зазвичай художньою гладдю. Хоча подекуди й в інших місцинах західноподільські жінки в ролі святкової ноші зодягали довго- або короткополі сорочки чи короткі блузи з фабричного полотна, вишиті геометричним чи геометрично-рослинним орнаментом технікою хрестик або рослинним орнаментом технікою гладь. Сорочки вбиралися до вже коротших за довжиною та вужчих за шириною спідниць разом із вишитими нитками чи бісером фартухами й різної довжини з оксамиту, панбархату, плюшу чи сукна плечовими безрукавками. Часто підперізувалися поясом, прикрашалися намистом або різноманітними бісерними оздобами та закручувалися в яскраві квіткові хустини. До прикладу, у с. Колодрібки Заліщицького району Тернопільської області святковий костюм молодих жінок характеризувався традиційною багат шаровістю й насиченим декором. Так, сорочка з фабричного полотна типового безушавкового крою (з суцільнокрійним рукавом). Її рукави, пазуха і поділ повністю вишиті рослинними орнаментальними мотивами. Прикрашена вишивкою безрукавка приталеного крою та спідниця у складку з оздобленим низом складають один ансамбль. Безрукавка й спідниця пошиті з тонкої фабричної вовни традиційного для Поділля темного кольору. З-під спідниці виглядає вишитий поділ сорочки. На голові барвиста хустина, зав'язана назад на шиї. Взута західна подолянка у фабричні шкіряні туфлі. І завершується комплекс нагрудною оздобою – ґерданом. Таким чином, у наведеному жіночому строї видозміни, що відбулися, зберегли етнічну приналежність одягу, який значно еволюціонував у художньому вирішенні (Миронов, 1972, с. 22; БОКМ, група «побут, етнографія», ПЕ – 99–1166; ТОКМ, група «тканини», Т – 1–9532).

Зі здобуттям незалежності в Україні відбувається не лише зміна державно-політичних та соціально-економічних напрямів розвитку країни, але й відродження її духовної та матеріальної культури. Що також має велике значення у житті суспільства, адже сприяє самостверженню його громадян, формуванню їх національної свідомості й самоідентифікації, пізнанню традицій, звичаїв і обрядів свого народу та, як наслідок, збереженню й популяризації народних промислів, художньої діяльності та зростанню загального рівня культури українців.

З іншого боку, збільшення попиту на традиційні компоненти комплексу вбрання, насамперед вишиту сорочку, спричиняє поступове відновлення забутих технік декорування виробів. Особливо активувалася ця тенденція після подій Євромайдану у 2014 рр. та стала мегапопулярною саме у роки російської агресії проти України. Українці нарешті почали усвідомлювати, що саме проблема нав'язаної нам нашої меншовартості стала причиною цієї війни. Ми нарешті звернули важливу увагу на народний костюм і його традиційні складові елементи, на вишивку та її орнаментальні символи як спосіб самоідентифікації себе як представника української нації з давньою історією й глибокою культурою. Прийшов час пізнання усієї глибини символізму й колористики української орнаментики, через які наші пращури передавали свій безмежний світогляд тобто світобачення, світорозуміння, світосприйняття та справжні людські цінності. Це цінності про Закони життя, цінності за якими будуються гармонійні, свідомі, істинні й відповідальні стосунки між людьми на повазі й любові. Цінності про суть буття людини в світі, заради чого вона живе з точки зору поєднання у ній матеріального й духовного світів та про те як прожити життя так, щоб потім по завершенню не було соромно за безцільно прожиті роки й втрачений час. І саме вишитий одяг як частина української культури за яким нас уже вирізняють, ідентифікують та впізнають у світі привертає до себе увагу українців та подолян з с. Колодрібка, зокрема.

Варто зауважити, що основний комплект подільського костюма, незалежно від локальної зони цього історико-етнографічного регіону в досліджуваний час, наявний у вжитку лише в жіночому святковому гардеробі. Натомість у чоловіків він, за винятком вишитої сорочки та деяких доповнень, практично втратив своє функціональне призначення. Сучасні чоловічі сорочки подолян виготовляють у масовому виробництві без виразних регіонально-локальних відмін, використовуючи найпопулярніший тунікоподібний крій та у більшості випадків простішу техніку хрестик у червоно-чорних, червоних, блакитних, бежевих або білих барвах з геометрично-рослинним, подекуди геометричним орнаментом. І лише професійні майстрині оздоблюють чоловічі сорочки такими давніми складними техніками, як низь, вирізування, солов'їні вічка, штапівка тощо й архаїчними орнаментальними мотивами з відповідним символічним навантаженням та кольоровим спектром і взаємним поєднанням барв (Борщівські сорочки з колекції Віри Матковської, фотогалерея, 118 зображень; приватна колекція Сонячної Л. А., книга вступу (фототека), KB – 136–143).

Жіночий святковий народний стрій у свою чергу вирізняється різноманітністю нововведень і варіацій, навіть попри відсутність значних нових декоративних матеріалів. Подільські майстри народної творчості весь час оновлюють традиційні компоненти вбрання за рахунок осучаснення певних напрямів, методів та технічних прийомів їх прикрашання. До того ж на відміну від минулої рівнозначності ткацтва й вишивки в костюмі селян у теперішні часи вже давно переважає вишивка.

Період незалежності характеризується поступовим зростанням переліку технік вишивання і в жіночих сорочках. Так, окрім прямого і косоного хрестика, художньої й рахункової гладі, знову у роботі майстринь подекуди відновлюються низь, вирізування, зерновий вивід, солов'їні вічка, штапівка, поверхниця, стебнівка, занизування, мережка, складні техніки колодки та ін. Деяко видозмінюється й орнаментика. Поруч з яскраво вираженими реалістичними рослинними узорами повертаються геометрично-рослинні та геометричні мотиви, зрідка з солярними знаками. Кольорова гама вишивки варіює від поліхромної до монохромної.

У наддністрянських районах Західного Поділля та в с. Колодрібка Чортківського району, зокрема, вже на початку XXI ст. в моду знову повертаються неперевершені у вишивці борщівські уставкові сорочки. Тому окремі сучасні майстрині починають по-новому відроджувати давні техніки – поверхницю, стебнівку, низь, колодки, кручений шов та ін. з відповідними їм геометричними орнаментальними мотивами (Записала Сонячна Л. у с. Колодрібка Заліщицької міської громади Чортківського району Тернопільської області від Мазур М., 2022; записала Сонячна Л. у с. Колодрібка Заліщицької міської громади Чортківського району Тернопільської області від Нагуляк М., 2022; журнал «Майстерня вишивки», 2016, № 49). Водночас не менш популярними залишаються й барвисті тунікоподібні хлоп'янки з реалістичними, підкреслено декоративними рослинними зображеннями, виконаними найчастіше художньою гладдю нитками муліне або кольоровим бісером (Записала Сонячна Л. у с. Колодрібка Заліщицької міської громади Чортківського району Тернопільської області від Мазур М., 2022; Волянчук Н., 2015, с. 70, 75). В інших західноподільських районах побутують сорочки з червоно-чорним геометрично-рослинним і зрідка геометричним орнаментом, вишиті косим чи прямим хрестиком та блузи (безустановочного крою або з кокеткою), декоровані кольоровими рослинними сюжетами різноманітними видами техніки гладь. Зокрема, окрім художньої, майстрині подекуди використовують вертикальну, горизонтальну, декоративну, качалочкову, косу чи пряму гладь, козлик, ланцюжок, ретязь та інші види, що складають одну групу гладевих швів (Записала Сонячна Л. у с. Колодрібка Заліщицької міської громади Чортківського району Тернопільської

.....
області від Мазур М., 2022; Волянук Н., 2015, с. 41, 70, 74). Сьогодні на Західному Поділлі вишивають практично в кожній сім'ї, причому не лише на селі, але й часто в місті.

Жінки наддністрянських районів Західного Поділля, у т. ч. с. Колодрібка Чортківського району як святковий стеговий одяг відновлюють використання темних (переважно чорних) обгортки й горботки з кольоровими вертикальними смугами, однотонною середньою половою, а також кольоровими горизонтальними полосами по краях виробу (Борщівські сорочки з колекції Віри Матковської, фотогалерея, 118 зображень). Крім того, особливо у селах Борщівського району, традиційна сорочка з обгорткою, а подекуди ще й запаскою і кептарем (лейбиком) складають основу весільного дівочого вбрання й до сьогодні. Варто зазначити, що такий вишуканий народний костюм все частіше використовують у наш час західні подолянки навіть у містах, з огляду на зростаючу моду весіль в етностилі (Записала Сонячна Л. у с. Колодрібка Заліщицької міської громади Чортківського району Тернопільської області від Мазур М., 2022; записала Сонячна Л. у с. Колодрібка Заліщицької міської громади Чортківського району Тернопільської області від Нагуляк М., 2022; Борщівські сорочки з колекції Віри Матковської, фотогалерея, 118 зображень).

У якості плечового одягу в святковому зодяганні на Західному Поділлі збереглися яскраво декоровані кептарі в дещо сучасній інтерпретації. Причому такі кептарі почали носити представники сучасної молоді вже й за межами наддністрянських районів. Популярними в західних подолянках знову стали вишиті нитками, бісером та склярусом безрукавки з різноманітних тканин (Борщівські сорочки з колекції Віри Матковської, фотогалерея, 118 зображень).

Ще варто наголосити, що під час етнографічної експедиції, проведеної в липні 2022 року ми помітили таку тенденцію. У переважній більшості західноподільських українок з с. Колодрібка передавалися у спадок від прапрабабусь скрині з давніми та сучасного виконання одяговими елементами традиційного строю. Звичайно насамперед це були сорочки «з плечками» (уставками), «вішиті» вовняними нитками, які носили з домотканою вовняною фотою або гóрбаткою та хутряною довгою аплікованою безрукавкою під назвою «лейбик» (аналог мунтяна з хутром тхора у буковинських подолянках Заставнівського району Чернівецької області). Сорочку хлоп'янку, «вішиту» нитками носили з домотканою вовняною гóрбаткою. Сорочку хлоп'янку, «вішиту» «цятками» (бісером) носили з прямокутною гóрбаткою з панбархату «вішиту» бісерними квітами або з гóрбаткою з вовняної крамної тканини «вішиту» квітами зі склярусу й лелітками. Костюм доповнювали довгим «гóрсиком» з оксамиту, «вішитим» бісером, січкою та лелітками. Заперізувалися тканим середньої ширини «поясом». Хустка як головний убір, зав'язувалася назад («попід хвіст»). Шалінову чорну хустку з квіткою ружою на чолі спереду та квітковими орнаментами зі всіх сторін і з «тороками» називали хусткою «конвалією». Шалінову чорну хустку з «тороками» і з зеленими вінками називали «хусткою з зеленим». Всі названі респоденткою компоненти народного костюма переходили у спадок та доповнювалися у кожному поколінні новими сорочками переважно хлоп'янками, вишитими гладдевими техніками нитками або повністю зашитими бісером (Записала Сонячна Л. у с. Колодрібка Заліщицької міської громади Чортківського району Тернопільської області від Нагуляк М., 2022; світлина 2, 3, 4, 5).

За спогадами респодентки Марії Мазур вишивали «цятками» довгополі сорочки. Полотняні підтички до сорочок могли бути також окремо від сорочок на пояску або на резинці. Гóрботки була ткани. Хутряні довгі апліковані безрукавки називалися «лейбики». Безрукавки довгі з оксамиту та панбархату мали назву «гóрсики» та прикрашалися вишивкою з бісеру, січки й лелітками. Передавали у спадщину ще й «стонжки» – однотонні атласні стрічки. Носили ще «стрічки» ткани з орнаментами (Записала Сонячна Л. у с. Колодрібка Заліщицької міської громади Чортківського району Тернопільської області від Мазур М., 2022; світлина 1).

Висновки. Отже, на спільному фоні досить складних процесів державотворення впродовж 60-х рр. ХХ ст. – 20-х рр. ХХІ ст., попри все, спостерігається новий етап повернення традицій народної носі українців Поділля та модернізація її окремих елементів. Звичайно, що передусім побутування українського костюма подолян продовжується у якості святкового та дедалі частіше й обрядового строю, проте не тільки селян, але тепер ще і жителів міста. Нарешті й вони стають носіями генетичного коду нації, закладеного в оздоблювальних орнаментальних мотивах її одягу. З іншого боку, збільшення попиту на традиційні компоненти комплексу вбрання, насамперед вишиту сорочку, спричиняє поступове відновлення забутих технік декорування виробів. Особливо активувалася ця тенденція з початку ХХІ ст. та набула максимального сплеску через події Євромайдану та російської агресії проти України. У свою чергу зростаючий запит на традиційну вишивку призвів до відновлення давніх складних технік та сакральних геометричних орнаментів. А також до тенденцій трансформацій давнього у нові пошуки гармонії через кольори. Отже, етноодяг насправді сьогодні став свідомим способом українців для самоідентифікації себе в світі як представника своєї нації.

Подяка. Висловлюю щиро подяку працівникам музеїв, бібліотек, респондентам, а також усім учасникам редакційної колегії за сприяння та поради, надані під час підготовки статті до друку.

Фінансування. Авторка не мала фінансової підтримки для зібрання музейних і експедиційних матеріалів, дослідження, авторства або публікації цієї статті.

Джерела та література:

- Записала Іваневич Л.** 25 червня 2005 р. у с. Скіпче Городоцького р-ну Хмельницької обл. від Трембіцької Тетяни Петрівни 1924 р. н.
- Записала Сонячна Л.** 15 липня 2022 року у с. Колодрібка Заліщицької міської громади Чортківського району Тернопільської області від Нагуляк Марії Василівни 1962 р. н.
- Записала Сонячна Л.** 16 липня 2022 року с. Колодрібка Заліщицької міської громади Чортківського району Тернопільської області від Мазур Марії Григорівни 1952 р. н.
- БОКМ** – Борщівський обласний краєзнавчий музей Тернопільської області.
- НМШ у Львові** – Національний музей ім. А. Шептицького у Львові.
- НМНАП у Києві** – Національний музей народної архітектури та побуту України у Києві.
- НМУНДМ у Києві** – Національний музей українського народного декоративного мистецтва України у Києві.
- Приватна колекція Л. А. Сонячної.**
- ТОКМ** – Тернопільський обласний краєзнавчий музей.
- УЦНК “Музей Івана Гончара” у Києві** – Український центр народної культури “Музей Івана Гончара” у Києві.
- ХОКМ** – Хмельницький обласний краєзнавчий музей.
- ЧМНАП** – Чернівецький музей народної архітектури та побуту.
- ЧОКМ** – Чернівецький обласний краєзнавчий музей.
- ЧОХМ** – Чернівецький обласний художній музей.
- Балушок, В. Олійник, М.** (2023). Вишивка на одязі українців: деякі проблеми сучасного дискурсу. *Народознавчі зошити*, №4, с. 847–861.
- Білан, М. Стельмащук, Г.** (2000). *Українській стрій*. Львів: Фенікс, 328 с.
- Борщівські сорочки з колекції Віри Матковської.** Фотогалерея. 118 зображень [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.matkovska.com/foto-borshchivskyh-sorochok/?gid=6> . 19.11.2016. – Назва з екрану.
- Булгакова-Ситник, Л.** (2008). *Борщівські сорочки з колекції Віри Матковської*. НАНУ. Ін-т народознавства. Львів : Укрпол, 255 с. : іл.
- Булгакова-Ситник, Л.** (2005). *Подільська народна вишивка (Етнографічний аспект)* / [ред. О. М. Козакевич]. Львів: Ін-т народознавства НАН України, 328 с.
- Васіна, З. О.** (2006). *Український літопис вбрання* : [Книга-альбом]. Т. 2. XIII – початок XX ст. : Наук.-худож. реконструкції. Текстівки, рез. англ., рос. Київ: Мистецтво, 448 с. : іл.
- Воляннюк, Н. М.** (2015). *Народна вишивка Тернопільщини ХХ ст. (історіографія, типологія, художні особливості)* : дис. ...канд. мистецтвознавства : 17.00.06 / Львівська національна академія мистецтв. Львів, 434 с.
- Воробей, О. В.** (2017). *Народне вбрання Поділля : регіональна специфіка, трансформаційні процеси (ХХ – початок ХХІ ст.)* : дис. ...канд. іст. наук : 07.00.05. НАН України. Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського. Київ, 215 с.
- Горинь, Г. Й.** (1986). *Шкіряні промисли західних областей України (Друга половина ХІХ – початок ХХ ст.)*. Київ: Наукова думка, 94 с. : іл.
- Журнал «Майстерня вишивки», № 49** [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://maysternia.com.ua/> . 18.11.2016. – Назва з екрану.
- Іваневич, Л. А.** (2022). *Традиційний одяг українців Поділля (друга половина ХІХ – початок ХХІ ст.): історія, класифікація, конструктивно-художні та регіонально-локальні особливості: монографія*. Хмельницький: ФОП Мельник А. А., 800 с. : іл. <https://doi.org/10.31652/2411-2143-2022-41-135-137>
- Кожоляно, Г.** (1999). *Етнографія Буковини : монографія*. Чернівці: Золоті литаври, Т. 1, 384 с. : іл.
- Кожоляно, Я.** (1994). *Буковинський традиційний одяг*. Чернівці-Саскатун, 262 с. : іл.
- Косміна, О.** (2008). *Традиційне вбрання українців*. Київ: Балтія-Друк, Т. І. Лісостеп, 160 с. ; іл. Рез. англ.
- Костишина, М.** (1996). *Український народний костюм Північної Буковини. Традиції і сучасність*. Чернівці: Рута, 190 с.
- Матейко, К.** (1977). *Український народний одяг*. Київ: Наук. думка, 224 с. : іл.
- Матейко, К.** (1996). *Український народний одяг : етнографічний словник*. Київ: Наук. думка, 196 с.

-
- Миронов, В.** (1972). Розвиток українського народного костюма за радянського часу. *НТЕ*, № 2, с. 18–28.
- Ніколаєва, Т.** (1994). *Історичні передумови формування традиційного одягу Поділля*. / [під ред. Артюх Л. Ф., Балушка В. Г., Болтарович З. Є. та ін.]. Київ: Видавництво НКЦ “Доля”, с. 260-276.
- Ніколаєва, Т.** (2005). *Український костюм. Надія на ренесанс*. Київ: Дніпро, 320 с. : іл.

References:

- Zapysala Ivanevych L.** 25 chervnia 2005 r. u s. Skipche Horodotskoho r-nu Khmelnytskoi obl. vid Trembitskoy Tetiany Petrivny 1924 r. n.
- Zapysala Soniachna L.** 15 lypnia 2022 roku u s. Kolodribka Zalishchytskoi miskoi hromady Chortkivskoho raionu Ternopilskoi oblasti vid Nahuliak Marii Vasylivny 1962 r. n.
- Zapysala Soniachna L.** 16 lypnia 2022 roku s. Kolodribka Zalishchytskoi miskoi hromady Chortkivskoho raionu Ternopilskoi oblasti vid Mazur Marii Hryhorivny 1952 r. n.
- ВОКМ** – Borshchivskiyi oblasnyi kraieznavchyi muzei Ternopilskoi oblasti [Borshchiv regional museum of local history of Ternopil region].
- NMSh u Lvovi** – Natsionalnyi muzei im. A. Sheptytskoho u Lvovi [National Museum named after A. Sheptytskyi in Lviv].
- NMNAP u Kyievi** – Natsionalnyi muzei narodnoi arkhitektury ta pobutu Ukrainy u Kyievi [National Museum of Folk Architecture and Life of Ukraine in Kyiv].
- NMUNDM u Kyievi** – Natsionalnyi muzei ukrainskoho narodnoho dekoratyvnoho mystetstva Ukrainy u Kyievi [National Museum of Ukrainian Folk Decorative Art of Ukraine in Kyiv].
- Pryvatna kolektsiia L. A. Soniachnoi** [Private collection of L.A. Sonyachnaya].
- TOKM** – Ternopilskiyi oblasnyi kraieznavchyi muzei [Ternopil regional local history museum].
- UTsNK “Muzei Ivana Honchara” u Kyievi** – Ukrainskyi tsentr narodnoi kultury “Muzei Ivana Honchara” u Kyievi [Ukrainian center of folk culture "Ivan Honchar Museum" in Kyiv].
- KhOKM** – Khmelnytskyi oblasnyi kraieznavchyi muzei [Khmelnytskyi Regional Museum of Local Lore].
- ChMNAP** – Chernivetskyi muzei narodnoi arkhitektury ta pobutu [Chernivtsi Museum of Folk Architecture and Life].
- ChOKM** – Chernivetskyi oblasnyi kraieznavchyi muzei [Chernivtsi regional local history museum].
- ChOKhM** – Chernivetskyi oblasnyi khudozhnii muzei [Chernivtsi Regional Art Museum].
- Balushok, V. Oliinyk, M.** (2023). Vyshyvka na odiazi ukraintsiv: deaki problemy suchasnoho dyskursu [Embroidery on the clothes of Ukrainians: some problems of modern discourse]. *Narodoznavchi zoshyty*, №4, s. 847–861. [In Ukrainian].
- Bilan, M. Stelmashchuk, H.** (2000). *Ukrainskii strii [Ukrainian army]*. Lviv: Feniks, 328 s. [In Ukrainian]
- Borshchivski sorochky z kolektsii Viry Matkovskoi.** Fotohalereia. 118 zobrazhen [Elektronnyi resurs]. URL: <http://www.matkovska.com/foto-borshchivskyh-sorochok/?qid=6> . 19.11.2016. – Nazva z ekranu.
- Bulhakova-Sytnyk, L.** (2008). *Borshchivski sorochky z kolektsii Viry Matkovskoi [Borschiv shirts from the collection of Vira Matkovska]*. NANU. In-t narodoznavstva. Lviv : Ukrpol, 255 s. : il. [In Ukrainian]
- Bulhakova-Sytnyk, L.** (2005). *Podilska narodna vyshyvka (Etnohrafichnyi aspekt) [Podil folk embroidery (Ethnographic aspect)]* / [red. O. M. Kozakevych]. Lviv: In-t narodoznavstva NAN Ukrainy, 328 s. [In Ukrainian]
- Vasina, Z. O.** (2006). *Ukrainskyi litopys vbrannia [Ukrainian clothing chronicle]: [Knyha-albom]. T. 2. XIII – pochatok XX st. : Nauk.-khudozh. rekonstruktsii. Tekstivky, rez. anhl., ros.* Kyiv: Mystetstvo, 448 c. : il. [In Ukrainian]
- Volianiuk, N. M.** (2015). *Narodna vyshyvka Ternopilshchyny XX st. (istoriografii, typolohiia, khudozhni osoblyvosti) [Folk embroidery of the Ternopil region of the 20th century. (historiography, typology, artistic features)]* : dys. ...kand. mystetstvoznavstva : 17.00.06 / Lvivska natsionalna akademiia mystetstv. Lviv, 434 s. [In Ukrainian]
- Vorobiei, O. V.** (2017). *Narodne vbrannia Podillia : rehionalna spetsyfika, transformatsiini protsesy (XX – pochatok XXI st.) [Folk dress of Podillia : regional specificity, transformational processes (XX - beginning of XXI centuries)]* : dys. ...kand. ist. nauk : 07.00.05. NAN Ukrainy. In-t mystetstvoznavstva, folklorystyky ta etnolohii im. M. Rylskoho. Kyiv, 215 s. [In Ukrainian]
- Horyn, H. Y.** (1986). *Shkiriani promysly zakhidnykh oblastei Ukrainy (Druha polovyna XIX – pochatok XX st.) [Leather industries of the western regions of Ukraine (Second half of the 19th - beginning of the 20th century)]*. Kyiv: Naukova dumka, 94 s. : il. [In Ukrainian]
- Zhurnal «Maisternia vyshyvky», № 49** [Elektronnyi resurs]. URL: <http://maysternia.com.ua/> . 18.11.2016. – Nazva z ekranu.

- Ivanevych, L. A.** (2022). *Tradytsiinyi odiah ukrainsiv Podillia (druha polovyna XIX – pochatok XXI st.): istoriia, klasyfikatsiia, konstruktyvno-khudozhni ta rehionalno-lokalni osoblyvosti: monohrafiia [Traditional clothing of the Ukrainians of Podillia (second half of the 19th - beginning of the 21st century): history, classification, constructive-artistic and regional-local features: monograph]*. Khmelnytskyi: FOP Melnyk A. A., 800 s. : il. [In Ukrainian]
- Kozholianko, H.** (1999). *Etnohrafiia Bukovyny: monohrafiia [Ethnography of Bukovyna: monograph]*. Chernivtsi: Zoloti lytavry, T. 1, 384 s. : il. [In Ukrainian]
- Kozholianko, Ya.** (1994). *Bukovynskyi tradytsiinyi odiah [Bukovyna traditional clothes]*. Chernivtsi-Saskatun, 262 s. : il. [In Ukrainian]
- Kosmina, O.** (2008). *Tradytsiine vbrannia ukrainsiv [Traditional clothing of Ukrainians]*. Kyiv: Baltiia-Druk, T. I. Lisostep, 160 s. ; il. Rez. anhl. [In Ukrainian]
- Kostyshyna, M.** (1996). *Ukrainskyi narodnyi kostium Pivnichnoi Bukovyny. Tradytsii i suchasnist [Ukrainian folk costume of Northern Bukovyna. Traditions and modernity]*. Chernivtsi: Ruta, 190 s. [In Ukrainian]
- Mateiko, K.** (1977). *Ukrainskyi narodnyi odiah [Ukrainian folk clothes]*. Kyiv: Nauk. dumka, 224 s. : il. [In Ukrainian]
- Mateiko, K.** (1996). *Ukrainskyi narodnyi odiah : etnografichni slovnky [Ukrainian folk clothes: an ethnographic dictionary]*. Kyiv: Nauk. dumka, 196 s. [In Ukrainian]
- Myronov, V.** (1972). Rozvytok ukrainskoho narodnoho kostiuma za radianskoho chasu [The development of the Ukrainian folk costume during the Soviet era]. *NTE*, № 2, s. 18–28. [In Ukrainian]
- Nikolaieva, T.** (1994). *Istorychni peredumovy formuvannia tradytsiinoho odiahu Podillia. Podillia [Historical prerequisites for the formation of traditional clothes of Podillia] / [pid red. Artiukh L. F., Balushka V. H., Boltarovych Z. Ye. ta in.]*. Kyiv: Vydavnytstvo NKTs "Dolia", s. 260-276. [In Ukrainian]
- Nikolaieva, T.** (2005). *Ukrainskyi kostium. Nadiia na renesans [Ukrainian costume. Hope for a renaissance]*. Kyiv: Dnipro, 320 s. : il. [In Ukrainian]

Надійшла до редакції / Received: 10.04.2024

Схвалено до друку / Accepted: 18.05.2024

Світлина 1. Традиційний жіночий стрій західноподільських українців с. Колодрібка Заліщицької міської громади Чортківського району Тернопільської області.

Світлина 2. Традиційний жіночий і дівочий стрій західноподільських українців с. Колодрібка Заліщицької міської громади Чортківського району Тернопільської області.

Світлина 3. Традиційний жіночий, дівочий та дитячий стрій західноподільських українців с. Колодрібка Заліщицької міської громади Чортківського району Тернопільської області.

Світлина 4. Традиційний жіночий, дівочий та дитячий стрій західноподільських українців с. Колодрібка Заліщицької міської громади Чортківського району Тернопільської області.

Світлина 5. Традиційний жіночий, дівочий та дитячий стрій західноподільських українців с. Колодрібка Заліщицької міської громади Чортківського району Тернопільської області.